

Ime predmeta 1	ŠESTSTOPENJSKA CENTRIFUGALNA ČRPALKA
Ime predmeta 2	/
ID številka / EŠD	002.131.Idrija
Upravljavec	Mestni muzej Idrija, Prelovčeva 9, 5280 Idrija
Lastništvo	Javno
Lastnik	Občina Idrija, Mestni trg 1, 5280 Idrija
ID številka / EŠD	510:IDR;RS-1
Klasifikacija dediščine	Rudnik

OPIS

Kratek opis	Šeststopenjska centrifugalna črpalka ima naslednje sestavne dele: ohišje s sesalnim in tlačnim nastavkom, pogonsko gred z rotorji in gredno vezjo. V notranjosti so na ohišje pritrjena vodilna kolesa, ki vodijo tekočino iz enega rotorja - tekača prek vodilnih kanalov v drugi tekač. Pogonska gred je na obeh straneh uležajena s krogličnima ležajema. Na eni strani je na štrclju gredi premera 40 mm pritrjen kolut gredne vezi premera 250 mm in širine 65 mm. Skupna zmogljivost črpalke v času obratovanja je 1200 l/min, manometrška višina 275 m in 1440 vrt/min.
Mere	Dolžina 142,5 cm, širina 70,8 cm, višina 91,5 cm.
Materiali	Medenina, jeklo, litoželezo.

Datacija	1922
Avtor / Proizvajalec	S. A. Ercole Marelli & Co. Milano.

Slikovne priloge

Prvotna raba	Črpalka je bila nameščen na glavnem črpališču na XI. obzorju jaška Jožef. Skupaj s še drugo šeststopenjsko centrifugalno črpalko (RS2) je služila za črpanje jamske vode na površje. Na sesalni nastavek je bila v času obratovanja privijačena vezna cev iz črpalke RS2, na tlačnem nastavku pa ventili in cev, po kateri je načrpana voda dotekala na površino in v reko Idrijco. Trifazni asinhronski elektromotor (karakteristike: moč 93,2 kW (125 HP), 2500 V, 50 Hz), je bil direktno spojen s črpalkama. Partizani so v noči iz sobote na nedeljo, 5. na 6. 2. 1944 črpalko razstrelili, Nemci so jih potem popravili in usposobili za delovanje. Po koncu druge svetovne vojne so jo v idrijskem rudniku uporabljali vse do leta 1958.
---------------------	---

Sedanja raba	Šeststopenjska centrifugalna črpalka se ohranja, varuje in prezentira kot pomemben spomenik tehniške dediščine rudarjenja v Idriji z izjemnimi univerzalnimi vrednotami. Je del zbirke »Rudniški stroji in naprave« Mestnega muzeja Idrija, ki prikazuje srednjeevropsko strojogradnjo ob koncu 19. in v začetku 20. stoletja. Zbirka prikazuje restavrirane rudniške stroje in naprave, orodja in opremo, ki so bili potrebni za delo v jami in v zunanjih obratih. Iz tega razloga predstavlja tehniško dediščino, ki močno presega okvir Rudnika živega srebra Idrija in ima zato večji, svetovni pomen.
---------------------	---

Prvotna lokacija	Jožefov jašek, XI. obzorje (nadmorska višina 65 m).
-------------------------	---

Sedanja lokacija	Stavba jaška Frančiške (razstavni prostor 1).
-------------------------	---

STANJE OHRANJENOSTI

Zgodovina opravljenih posegov	Črpalka je bila med letoma 1990 in 1992 restavrirana. Bila je v celoti razstavljena, površine posameznih delov so bile očiščene s peskanjem, ponovno sestavljena in barvana temeljno ter pokrivno. Izdelana sta bila nova pokrova za pokritje sesalnega in tlačnega nastavka ter vijačni material
--------------------------------------	---

M12 za vijačenje pokrovov. Manjkajo cevi in deli armature.
Dodatni posegi niso potrebni. Varovanje v prostoru je urejeno.

Sedanje stanje dobro

Potrebni ukrepi Redno obdobjno vzdrževanje

DOKUMENTACIJA

**Naslov / zbirka /
povezave itd., kjer
so dostopne
podrobnejše
informacije**

- Inventarna knjiga Mestnega muzeja Idrija;
- Zelenc, Anton. In vendar se giblje: katalog rudniških strojev in naprav. Idrija, Mestni muzej Idrija, 2001;
- Mohorič, Ivan. Rudnik živega srebra v Idriji. Idrija, Mestni muzej Idrija, 1960;
- Beričič, Ivan. Razstrelitev črpalk v idrijskem rudniku, Idrijski razgledi 3/1958, str. 81-82;
- Zelenc, Anton. Idrija municipal museum: restored mine machines and devices of the Idrija mercury mine. Patrimoine de l'industrie, 2004, str. 17-19.

Izpolnjevalec Mestni muzej Idrija

Izpolnjeval je Miha Kosmač

Datum objave 5. 3. 2018

Datum urejanja Never
